

CELE KSZTAŁCENIA I KRYTERIA SUKCESU NA ZAJĘCIACH JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE PIĄTEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ W STRZYŻOWICACH

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Osiągnięcia w zakresie czytania utworów literackich, zgodne z Podstawą Programową.

Uczeń: 1) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji; 2) rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach; 3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, hymn, opowiadanie i powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, *fantasy*; 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje; 5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego; 6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę i refren; 7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność; 8) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach; 9) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze; 10) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy; 11) określa tematykę oraz problematykę utworu; 12) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne; 13) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst; 14) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach; 15) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia; 16) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach oraz określa wartości ważne dla bohatera; 17) rozpoznaje czytany utwór jako legendę, baśń lub mit i wskazuje w nim charakterystyczne cechy; 18) podaje różne przykłady powieści przygodowej; 19) rozpoznaje czytany utwór jako nowelę i wskazuje w nim charakterystyczne cechy noweli; 20) określa elementy statyczne i dynamiczne obrazu, wymienia wartości ważne w życiu człowieka na podstawie dzieła sztuki, opisuje pierwszy i drugi plan obrazu

zakres	cele w języku ucznia	kryteria sukcesu
LITERATURA PRZEDMIOTU	Rozumiem przeczytane wiersze, lektury oraz inne teksty omawiane na zajęciach.	Potrafię powiedzieć, o czym jest tekst. Potrafię wskazać bohaterów tekstu. Znam i rozumiem środki artystyczne użyte w tekście. Wiem, czym jest: - epitet - porównanie - metafora - personifikacja - ożywienie - onomatopeje - zdrobnienie

		- zgrubienie - apostrofa - pytanie retoryczne - powtórzenie Potrafię interpretować przeczytany tekst. Omawiam wydarzenia przedstawione w tekście. Potrafię wskazać w tekście oraz opisać podmiot liryczny/ narratora. Wiem, co to wątki główne i poboczne oraz wskazuję je w tekście.
BUDOWA UTWORU LITERACKIEGO	Potrafię scharakteryzować budowę przeczytanego tekstu.	Potrafię określić gatunek tekstu literackiego. Znam różnice pomiędzy baśnią, legendą, mitem, nowelą , hymnem, opowiadaniem i powieścią. Wskazuję tytuł, podtytuł, motto, puentę oraz punkt kulminacyjny w tekście. Wiem, czym jest strofa, rym oraz wers. Potrafię określić narrację w utworze.
DOSTRZEGANIE WARTOŚCI W TEKŚCIE ORAZ KRYTYCZNE MYŚLENIE	Potrafię wyrazić opinię na temat tekstu.	Potrafię nazwać emocje, które odczuwam po przeczytaniu tekstu. Umiem zinterpretować przeczytany tekst. Potrafię stworzyć plan wydarzeń

		Potrafię określić bohaterów pozytywnych oraz negatywnych. Dostrzegam dosłowne oraz przenośne znaczenia w tekście.
Osiągnięcia w zakresie odbioru tekstów kultury, zgodne z Podstawą Programową. Uczeń: 1) określa temat i główną myśl tekstu; 2) dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie); 3) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych; 4) charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy; 5) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia; 6) dokonuje odczytania tekstów poprzez przykład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny); 7) świadomie i z uwagą odbiera filmy oraz spektakle, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.		
zakres	cele w języku ucznia	kryteria sukcesu
POWIĄZANIA W TEKŚCIE	Potrafię podać podstawowe informacje o tekście.	Umieję określić temat tekstu. Potrafię wskazać wstęp, rozwinięcie oraz zakończenie w tekście. Potrafię omówić najważniejsze informacje, które są obecne w tekście. Stosuję w swoich wypowiedziach akapity
TEKSTY KULTURY	Zauważam powiązania pomiędzy literaturą a innymi tekstami kultury.	Potrafię określić, czym są teksty kultury. Umieję przedstawić przeczytany tekst poprzez rysunek bądź inną pracę twórczą.
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE		
Osiągnięcia w zakresie gramatyki języka polskiego, zgodne z Podstawą Programową: Uczeń: 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówki, przyimek, spójnik) i określa ich funkcje w tekście; 2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych; 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no,-to,		

konstrukcje z się; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście; rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, trybu, czasu, rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; 4) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmienne; 5) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, okolicznik, dopełnienie, przydawka); 6) określa funkcje wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach; 7) rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące oraz stosuje je, uwzględniając cel wypowiedzi; 8) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: równoważniki zdań; rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;

zakres	cele w języku ucznia	kryteria sukcesu
CZĘŚCI MOWY	Rozpoznaję części mowy i potrafię je odmienić.	Wiem, czym są: - rzeczowniki - czasowniki - liczebniki - przymiotniki -przysłówki -przymyki -spójniki oraz potrafię wskazać je w zdaniu. Wiem, które części mowy są odmienne i potrafię je odmienić. Wiem, czym są bezosobowe formy czasownika. Potrafię wymienić przypadki chronologicznie i z pamięci.
CZĘŚCI ZDANIA	Nazywam części zdania.	Potrafię wskazać podmiot, orzeczenie, przydawkę, okolicznik, dopełnienie w zdaniu. Potrafię zbudować wykres zdania pojedynczego. Rozróżniam rodzaje podmiotu.
WYPOWIEDZENIA	Określam rodzaje i typy wypowiedzeń.	Wiem, co to wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące, pytające oraz potrafię je stosować. Rozpoznaję równoważniki zdań oraz potrafię je tworzyć. Przekształcam zdania w równoważniki zdania i odwrotnie, -Stosuję odpowiednie spójniki, łączące zdania pojedyncze w zdania złożone, Buduję zdania pojedyncze rozwinięte, Przekształcam zdania rozkazujące tak, by wyrażały prośbę,

Osiągnięcia w zakresie zróżnicowania języka, zgodne z Podstawą Programową: Uczeń: 1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego; 2) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej; 3) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi; 4) rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie jego funkcje w tekście; 5) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi; 6) zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu.		
zakres	cele w języku ucznia	kryteria sukcesu
JĘZYK MÓWIONY I PISANY	Potrafię tworzyć wypowiedzi odpowiednie do sytuacji.	Wskazuję różnice pomiędzy językiem pisanym a mówionym. Używam słownictwa odpowiedniego do sytuacji komunikacyjnej. Wiem, czym są wyrazy wieloznaczne i potrafię wskazać ich przykłady.
Osiągnięcia w zakresie komunikacji językowej i kulturze języka, zgodne z Podstawą Programową: Uczeń: 1) identyfikuje tekst jako komunikat; 2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi; 3) określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi; 4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała); 5) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów; 6) stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi; 7) rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady.		
zakres	cele w języku ucznia	kryteria sukcesu

KOMUNIKACJA JĘZYKOWA	Rozumiem komunikaty językowe.	Wiem, czym jest komunikat. Potrafię określać i charakteryzować odbiorcę i nadawcę wypowiedzi. Rozróżniam werbalne oraz niewerbalne środki komunikacji. Wiem, czym jest głoska, litera. Znam funkcję głoski „i” Potrafię odpowiednio akcentować wypowiedzi oraz wyrazy. Poprawnie dzielę wyraz na sylaby i głoski Potrafię intonować wypowiedź ze względu na cel wypowiedzi.
Osiągnięcia w zakresie ortografii i interpunkcji, zgodne z Podstawą Programową: Uczeń: 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni; 2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.		
zakres	cele w języku ucznia	kryteria sukcesu
ORTOGRAFIA	Znam reguły pisowni wyrazów.	Potrafię zapisywać poprawnie wyrazy z: - ó i u -zaczynające się wielką literą - z rz i ż - z ch i h Umiem zapisywać <i>nie</i> z częściami mowy. Poprawnie zapisuję małą literą przymiotniki utworzone od nazw własnych
INTERPUNKCJA	Poprawnie używam znaków interpunkcyjnych.	Wiem, kiedy używać: - kropki - przecinka - znaku zapytania - wykrzyknika - cudzysłowu

		- dwukropka - średnika - nawiasu
TWORZENIE WYPOWIEDZI		
Osiągnięcia w zakresie elementów retoryki , zgodne z Podstawą Programową: Uczeń: 1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat; 2) rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji; 3) tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; 4) zna zasady budowania akapitów i rozumie ich rolę w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi; 5) dokonuje selekcji informacji;		
zakres	cele w języku ucznia	kryteria sukcesu
WYPOWIEDZI	Potrafię tworzyć poprawne i spójne wypowiedzi.	Tworzę logiczną, popartą faktami wypowiedź. Potrafię tworzyć argumenty, które wykorzystuję w swojej wypowiedzi. Moje wypowiedzi zawierają wstęp, rozwinięcie i zakończenie. Wiem, jak stosować akapity. Potrafię przekazać najważniejsze informacje o przeczytanym tekście.
Osiągnięcia w zakresie mówienia i pisania, zgodne Podstawą Programową: Uczeń: 1) tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, życzenia; 2) wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz; 3) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu; 4) redaguje notatki; 5) opowiada o przeczytanym tekście; 6) tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji; 7) rozróżnia współczesne formy komunikatów i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej; 8) wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.		
zakres	cele w języku ucznia	kryteria sukcesu

PISANIE	Potrafię tworzyć wypowiedzi pisemne.	Potrafię poprawnie napisać dialog. Potrafię napisać opowiadanie, które zawiera tytuł, wstęp, rozwinięcie z punktem kulminacyjnym oraz zakończenie. Umiem stworzyć opis obrazu, przedmiotu, krajobrazu, filmu, przeżyć wewnętrznych. Potrafię wskazać najważniejsze elementy tekstu kultury. Potrafię napisać list: wskazać adresata, użyć apostrofy (zwrotu do adresata) oraz zwrotów charakterystycznych dla listu. Potrafię napisać sprawozdanie. Wiem, czym jest dedykacja i potrafię wskazać ją w tekście. Potrafię napisać podziękowanie, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, stosując typowe dla tych wypowiedzi zwroty. Potrafię samodzielnie stworzyć notatkę na zajęciach. Umiem napisać opowiadanie nawiązujące do przeczytanego tekstu.
MÓWIENIE	Potrafię tworzyć wypowiedzi ustne.	Umiem opowiedzieć, o czym jest przeczytany tekst, a moja wypowiedź jest spójna i logiczna. Potrafię recytować utwory z pamięci.

		Mówię głośno i wyraźnie, poprawnie akcentuję wyrazy.
SAMOKSZTAŁCENIE		
Osiągnięcia w zakresie samokształcenia, zgodne z Podstawą Programową. Uczeń: 1) doskonali ciche i głośne czytanie; 2) doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji; 3) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcionuje informacje; 4) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz <i>on-line</i>); 5) korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych, oraz słownika terminów literackich; 6) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji; 7) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się nowymi technologiami oraz zasobami internetowymi; 8) poznaje życie kulturalne swojego regionu.		
zakres	cele w języku ucznia	kryteria sukcesu
SAMOKSZTAŁCENIE	Samodzielnie poszerzam swoją wiedzę.	Ćwiczę głośne i ciche czytanie. Potrafię korzystać z różnych źródeł informacji (książki, podręczniki, encyklopedie, słowniki, filmy, Internet). Potrafię korzystać z zasobów bibliotecznych. Korzystam ze słowników języka polskiego. Potrafię poddać krytyce oraz wyrazić swoją opinię na temat zasłyszanej informacji. Uczęszczam na wydarzenia kulturalne (spektakle, pokazy filmowe, wystawy) w swoim mieście.